

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo obviněného vyslýchat svědky proti sobě

Ve svém nálezu ze dne 7. listopadu 2017 sp. zn. IV. ÚS 2867/16 se Ústavní soud opět vyjádřil k právu obviněného vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě. Jednalo se o trestní věc, kdy ještě před zahájením trestního stíhání obviněného (dále jen stěžovatele) byl jako neodkladný a neopakovatelný úkon proveden výslech svědka. Tomuto výslechu nebyl přítomen ani stěžovatel ani jeho obhájce. Ještě před nařízením hlavního líčení výše zmíněný svědek zemřel. Jeho výpověď proto byla u hlavního líčení přečtena, a to přes nesouhlas stěžovatele, který namítal porušení svého práva vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky zakotveného v čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Porušení tohoto svého práva namítal stěžovatel před nalézacím, odvolacím i dovolacím soudem. Ty se s námitkou v podstatě vypořádaly jen tak, že výpověď byla přečtena v souladu s trestním řádem.

Ani Ústavní soud neshledal, že by svědecká výpověď zemřelého svědka byla přečtena v rozporu s procesními předpisy. Ani jeden ze zmíněných soudů se však v odůvodnění svých rozhodnutí nevypořádal s použitelností takové výpovědi ve světle rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu.

„Jednotlivé soudy tak měly jednak posoudit, zda pro nepřítomnost svědka R. při hlavním líčení existoval dostatečný důvod. Dále bylo třeba zkoumat, jakou váhu jeho svědecká výpověď měla, tj. zda šlo o důkaz výlučný – jak tvrdí stěžovatel – či důkaz rozhodující nebo mající značnou váhu. Jinými slovy bylo zapotřebí ve světle případných dalších důkazů hodnotit, do jaké míry se závěr o vině stěžovatele zakládá na výpovědi svědka R. K tomu je třeba říci, že Ústavnímu soudu zásadně nepřísluší hodnocení důkazů, jež je čistě doménou obecných soudů (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. června 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94). Konečně měly obecné soudy v návaznosti na odpověď na předchozí otázku posoudit, zda v trestním řízení vedeném proti stěžovateli existovaly dostatečné vyvažující faktory, včetně silných procesních záruk, které by kompenzovaly připuštění výpovědi svědka R. jako důkazu proti obviněnému. Nakonec, ve světle dosavadních hodnocení bylo nezbytné zvážit, zda lze dané řízení jako celek považovat za spravedlivé.

Z dosavadních závěrů obecných soudů Ústavní soud zjistil, že pro nepřítomnost svědka R. u hlavního líčení jednoznačně existoval dostatečný důvod (srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Al-Khawaja a Tahery v. Spojené království* pod bodem 121). Co se týče váhy, kterou obecné soudy přiznaly výpovědi svědka R., konstatoval nalézací soud na straně 21 svého rozhodnutí, že tato představovala „významný důkaz, do něhož zapadají důkazy ve věci provedené (...)“ [viz rozhodnutí ve věci *Al-Khawaja a Tahery v. Spojené království* pod bodem 131]. K posouzení posledních dvou kritérií, tedy 1) zhodnocení existence dostatečných procesních záruk s ohledem na váhu, kterou nalézací soud výpovědi svědka R. kladl a 2) k posouzení, zda řízení bylo v dané věci možné považovat (nejen vzhledem k předchozím závěrům) jako celek za spravedlivé, nelze z napadených rozhodnutí seznat ničeho. Přitom právě posouzení, zda v dané věci existovaly dostatečně silné procesní záruky s ohledem na skutečnost, že stěžovatel (ani jeho obhájce) neměli nikdy v průběhu řízení možnost svědka R. vyslechnout, považuje Ústavní soud za rozhodné. Teprve od výsledku předchozích tří závěrů se může odvíjet odpověď na otázku, zda lze dané trestní řízení považovat jako celek za spravedlivé.

Protože obecné soudy v rámci odůvodnění svých rozhodnutí nepřistoupily k posouzení důvodných námitek stěžovatele s ohledem na možný zásah do jeho práva vyslechnout nebo dát vyslechnout

svědky proti sobě, nedostály povinnosti, již na ně klade článek 4 Ústavy, totiž poskytovat ochranu základním právům a svobodám.“

Své závěry Ústavní soud zobecnil do následujících právních vět:

I. Obecné soudy při rozhodování v trestních věcech jsou povinny zabývat se námitkou obviněného, že jejich procesní postup se ocitl v rozporu s konkrétní rozhodovací praxí Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva, vztahující se k právu obviněného vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě. Případné pochybení soudu nižšího stupně je povinná - k námitce obviněného - napravit odvolací či dovolací instance.

II. Při posouzení, zda přečtením a následným hodnocením výpovědi svědka, kterého neměl obviněný nebo jeho obhájce možnost vyslechnout, bylo porušeno právo obviněného vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě, je třeba zkoumat: (1) zda pro nepřítomnost svědka před soudem existoval dostatečný důvod, (2) jakou důkazní váhu měla taková výpověď pro odsouzení obviněného a (3) zda v řízení existovaly dostatečné vyvažující faktory, včetně silných procesních záruk, které kompenzovaly připuštění výpovědi nepřítomného svědka jako důkazu proti obviněnému. Ve světle těchto tří kritérií je třeba posoudit, zda lze řízení, v němž byla použita výpověď nepřítomného svědka, považovat jako celek za spravedlivé.

Úplné znění nálezu je k dispozici >>> [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)